

การพัฒนางานล้างไตทางช่องท้องด้วยเครื่องช่วยชุมชน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

รสสุคนธ์ ตันตวิวิทเวช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ.2558

Copyright by Mahidol University

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

การพัฒนางานล้างไตทางช่องท้อง ด้วยเครือข่ายชุมชน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

A DEVELOPMENT OF PERITONEAL DIALYSIS WITH COMMUNITY NETWORKS AT PHOTHARAM DISTRICT, RATCHABURI PROVINCE

รศสุคนธ์ ดันดีวิชิตเวช 5537942 PPH/M

วท.ม.(สาธารณสุขศาสตร์)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: สมชาติ โดรักษา, พ.บ., อ.ว. (เวชศาสตร์ป้องกัน) ธวัช เดียววิไล, พ.บ., ว.ว. (อายุรศาสตร์)

บทคัดย่อ

งานล้างไตทางช่องท้อง เป็นหนึ่งในงานหลักที่ช่วยรักษาผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังระยะสุดท้าย พบปัญหาที่มีผลกระทบต่อครอบครัว ชุมชนและสิ่งแวดล้อม การวิจัยพัฒนาเชิงทดลอง แบบสองกลุ่ม วัดผลก่อน-หลังการทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบงานล้างไตทางช่องท้อง ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเปรียบเทียบผลการดำเนินงานระหว่างก่อนกับหลังการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปดำเนินการ สิ่งที่ใช้ในการทดลองคือ รูปแบบงานล้างไตที่พัฒนาขึ้น โดยปรับปรุงเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ดำเนินการทดลองที่อำเภอโพธาราม ระหว่าง 16 พฤษภาคม 2557 ถึง 16 ตุลาคม 2557 ให้อำเภอบ้านโป่งเป็นพื้นที่ควบคุม ศึกษาในผู้ป่วย 61 คน ผู้บริหาร 33 คนและผู้ปฏิบัติงาน 51 คน วัดผลการดำเนินงาน 5 ด้าน คือ ปริมาณงานที่ทำ คุณภาพงานที่ทำ ด้านระยะเวลาและแรงงานที่ใช้ ด้านความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง และด้านเศรษฐศาสตร์ของการดำเนินงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ ค่าสถิติ Independent t, Mann-Whitney U, Paired t, Wilcoxon Matched-Pairs Signed-Ranks ที่แอลฟา 0.05 และ การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบใหม่ที่พัฒนาขึ้น มีการนำหลักวิชาการที่เกี่ยวข้อง มาประยุกต์ใช้ ทรัพยากรเท่าที่มีอยู่ และให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องตั้งแต่เริ่มต้น โดยการกำหนดองค์ประกอบหลักของรูปแบบที่เหมาะสมกับพื้นที่ทดลอง มีคู่มือแนวทางวิธีปฏิบัติงานที่ชัดเจน เป็นลายลักษณ์อักษร และเป็นที่ยอมรับของผู้ปฏิบัติงาน เน้นการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนที่เกี่ยวข้อง เกิดการเรียนรู้และร่วมกันแก้ไขปัญหาอย่างครอบคลุม จนเกิดเป็นการดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่องจากโรงพยาบาล ไปจนถึงบ้าน พบว่า หลังการทดลองอัตราความถูกต้องการปฏิบัติตัวและดูแลตนเองของผู้ป่วยที่บ้านเพิ่มขึ้น ($p < 0.01$) อัตราส่วนปริมาณงานส่งต่อเพื่อดูแลต่อเนื่อง เพิ่มขึ้น ($p < 0.01$) ไม่พบข้อร้องเรียนจากชุมชน ความพึงพอใจเพิ่มขึ้นทั้งในผู้บริหาร ($p < 0.01$) ผู้ปฏิบัติงาน ($p < 0.01$) และผู้ป่วย ($p < 0.01$) เสนอแนะให้พัฒนาต่อไป โดยนำภาคเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมามีส่วนร่วม ผู้การพัฒนายั่งยืน

คำสำคัญ: ล้างไตทางช่องท้อง / การพัฒนารูปแบบ / วิจัยพัฒนาเชิงทดลอง / เครือข่ายชุมชน / การบริหารแบบมีส่วนร่วม

A DEVELOPMENT OF PERITONEAL DIALYSIS WITH COMMUNITY NETWORKS AT PHOTHARAM DISTRICT, RATCHABURI PROVINCE**ROSSUKON TANTIVICHITVEJ 5537942 PHPH/M****M.Sc.(PUBLIC HEALTH)****THESIS ADVISORY COMMITTEE: SOMCHART TORUGSA, M.D., THAI BOARD OF PREVENTIVE MEDICINE, THAWAT TIAWILAI, M.D., THAI BOARD****ABSTRACT**

Peritoneal dialysis is one of the main services provided by the hospital as it is necessary in helping patients with end-stage chronic renal disease (ESRD), which influences family, community, and environmental problems. This two-group research and development with pre and post-test aimed to develop a peritoneal dialysis model to be more effective and compare outcomes before and after using the model. The instrument was the developed peritoneal dialysis model, which is being continuously improved. The researchers conducted the study in Photharam District between May 16 and October 16, 2014. The control group was in Banpong District. The sample comprised 61 patients, 33 administrators, and 51 health providers. The researchers assessed five domains of outcomes: workloads, quality, time and personnel, satisfaction, and economic results. The researchers analyzed the data using mean, standard deviation, percentage, independent t-test, Mann-Whitney U test, paired t-test, Wilcoxon Matched-Pairs Signed-Ranks test ($\alpha=0.05$), and content analysis.

The findings showed that the new model was underpinned by related concepts, advantageous application of existing resources, and promotion of stakeholders' participation. The main components of the model were identified suitably for the study areas. There was a clearly written procedure manual accepted by the health providers. The accuracy rates of practices and self-care among the patients increased ($p<0.01$). The ratios of workloads transferred for continuing care increased ($p<0.01$). There were no complaints from the community which was satisfied; administrators ($p<0.01$), health providers ($p<0.01$), and patients ($p<0.01$). The developed model emphasized the participation of community networks. The stakeholders learned and solved problems faced; consequently, there was continuing care from the hospital to homes. The recommendation is to promote participation of the private sector and local administrator organizations to have sustainable development.

KEY WORDS: PERITONEAL DIALYSIS / MODEL DEVELOPMENT / EXPERIMENTAL DEVELOPMENT RESEARCH / COMMUNITY NETWORKS / MANAGEMENT BY PARTICIPATION

239 pages